

ÅLUM KIRKE RUNESTEN

8920 Randers NV

De to flotte runesten udenfor våbenhuset ved Ålum Kirke.

Ålum Kirke i Nørreå-dalen set fra syd.

Runestenene udenfor våbenhuset ved Ålum Kirke.

De to runesten i Ålum Kirkes våbenhus.

Administration

Ejerforhold Statsejet
Oprettet 2001
Sidste rettelse 02-2021
Tilsyn og beskadigelser Kulturarvsstyrelsen - [KUAS](#)
Pleje, skiltning og 100 m.-zone [Randers Kommune](#)
FREDNINGSNR. [2012-76](#)
STEDNR. [131215-109](#)

Find Fortidsmindet med GPS

GPS Breddegrad 56.452369
Længdegrad 9.832799
UTM-system E 551338 N 6256733

Beskrivelse

Runestenene ved Ålum Kirke

Ved Ålum Kirke findes en enestående mulighed for at opleve nogle af vikingetidens flotte runesten. Her står ikke mindre end 4 forskellige runesten, men om nogle af stenene overhovedet oprindeligt har stået ved kirken er højst usikkert. De fleste af de godt 200 runesten vi kender i Danmark står godt nok ved nutidens kirker, men dette er en sekundær placering. Runestenene er som regel blevet flyttet til kirkerne i forbindelse med overgangen til den kristne tro i vikingetiden. Med overflytningen til kirkerne, som mange steder er grundlagt i den senere del af vikingetiden, kom de gamle hedenske grave "ind i varmen" igen.

Mange runesten har sikkert oprindeligt stået ved nu sløjfede gravhøje eller langs vikingetidens veje og overgangssteder, hvor de kunne påminde den forbigående og bidrage til at den afdøde eller bedrifterne som ofte nævnes på stenen ikke blev glemt.

Ålum Kirke ligger i den frugtbare Nørreå-dal som forbinder Randers og Viborg. Området er rigt på fortidslevn fra mange forskellige tider. Udenfor kirkens våbenhus står de to største runesten, og i kirkens våbenhus står yderligere to runesten.

Den lidt over 2 m. store runesten udenfor våbenhuset er den som påkalder sig størst interesse, da der på bagsiden findes en indhugget stiliseret rytterfigur. Det var fundet af dette billede som i 1890 førte til erkendelsen af runestenen, som da lå med tekstsiden nedad nedenfor kirkebakken. Stenens tekst som snor sig i et indrammet spiralformet bånd på langs stenens kant lyder oversat til nudansk:

"Vigot rejste denne sten efter sin søn Esge; Gud hjælpe hans sjæl vel"

At Gud anråbes på stenen er interessant, da det viser, at runestenen tilhører vikingetidens senere del, hvor kristendommen efterhånden havde vundet fodfæste i Danmark. Om rytterbilledet på bagsiden har nogen direkte sammenhæng med runeteksten kan ikke afgøres. På parkeringspladsen ved kirken er der opstillet en sten med en indhugget kopi af hesterytterbilledet fra Ålum-stenen.

På den lidt mindre sten udenfor kirkens våbenhus ses en lignende spiralformet runetekst som også minder en afdød. Teksten lyder:

"Thyre, Vigots kone lod denne sten rejse efter Sibbes søn, hendes "søstlig" som hun holdt mere af end (om det havde været hendes) egen søn (eller en kær søn)"

Runestenens nyere fundhistorie har også relation til kirken. Den fremkom i 1902 under omlægning af kirkegårdsdiget, men hvor den oprindeligt har stået er som nævnt uvis.

Navnet Vigot går igen fra den store sten med rytterfiguren, og det er derfor sandsynligt at de to runesten repræsenterer samme slægt. Runeteksternes næsten identiske udformning og stil med spiralformet runebånd understøtter også dette. Ifølge slægtsforskere og runologer betyder ordet "søstlig" fasters søn.

De to runesten i kirkens våbenhus er begge fundet i kirken. På den store sten står:

"Tole rejste denne sten efter sin søn Ingeld, en meget velbyrdig "dreng". Dette minde vil"

Slutningen af teksten kan ikke oversættes, men det er interessant, at ordet dreng nævnes. I vikingetiden er det betegnelsen for en voksen mand - ofte en kriger - og på flere andre runesten mindes netop "drengen" som en ledende kriger, der ofte faldt i tapper kamp i fremmede lande.

Den anden runesten i våbenhuset er kun et brudstykke af en større sten. Den blev fundet i 1843 under soklen til våbenhuset, men desværre er der bevaret så lidt af teksten, at det endnu ikke har været muligt at foretage nogen oversættelse.

Hvis du har lyst til at forsøge dig med et genkende runerne på stenene ved Ålum Kirke, har du her (9) en lille oversættelse af vikingetidens runealfabet til vores latinske bogstaver.

Ved kirkerne i Sønder Vinge, Langå, Øster Bjerregrav, Laurbjerg, Grensten, Vester Tørslev, Spentrup, Virring, Rimsø, Kolind, Øster Alling og Gylling i Østjylland kan du se andre flotte runesten fra den store brydningstid i vikingetiden.- og ved den nærliggende Skjern Kirke i det gamle Viborg Amt kun 5 km. vest for Ålum - kan du opleve andre flotte runesten fra vikingetiden.

Ålum Kirke er også et besøg værd i sig selv. Den smukke kvaderstenskirke stammer fra omkring år 1200, og har både en interessant

historie og mange flotte bygningsmæssige detaljer. Særligt indgangsportalen mellem det nuværende våbenhus og kirkeskib med 3 dobbelte granitsøjler er et prægtigt stenhuggerarbejde. En interessant lille folder om kirkens historie kan købes i kirkens våbenhus.

Se også TV2-Østjyllands rigtig fine udsendelse om Ålum Kirke. Klik her.

Herunder kan du se Lisbeth Imer fra Nationalmuseet fortælle om de danske runesten.

